

Терехов Є.М., кандидат економічних наук, доцент

Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України"

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Лібералізація зовнішньої торгівлі, починаючи з 1994 року, забезпечила Україні передумови для нарощування експорту товарів і послуг і з того часу структура зовнішньої торгівлі України залишається відносно стабільною.

У 2008 році Україна вступила у Всесвітню Торговельну Організацію (СОТ), однак це радикально не вплинуло на зовнішньоторговельні показники України.

Частка низько технологічної продукції в експорті нашої країни наближається до 85%. При цьому Україна імпортує енергоносії, продукцію машинобудування і автомобілебудування, продукцію легкої і харчової промисловості.

За період з 2000 по 2008 рік торгівельний баланс України помітно погіршився: частка металопродукції зросла на 8%, а машинобудування скоротилася на 7%.

Розвивається вкрай небезпечне «сировинне омертвіння» економіки і на світових ринках за Україною поступово закріплюється стратегічно не вигідна товарна структура експорту.

В останні два роки ситуацію в галузі зовнішньої торгівлі погіршила ще і світова фінансова криза. Помітно впав попит на основні статті українського експорту, і насамперед, на металургійну продукцію. Стали звужуватися традиційні для українського виробника російські ринки продуктів харчування, мінеральних добрив. На динаміку зовнішньої торгівлі України негативно вплинула нестабільність валютного курсу, у свою чергу, внутрішня фінансова криза знизилася потенціал підприємств-експортерів.

Основними торговельними партнерами України є Росія і Європейський Союз, і хоча Росія і залишається головним зовнішньоторговельним партнером України, спостерігається подальше зниження питомої ваги Росії в зовнішній торгівлі України при одночасному рості зовнішньоторговельних операцій України із країнами Європи.

Для торгівлі України із країнами ЄС характерно негативне сальдо, спостерігається асиметрична залежність: частка України в зовнішньоторговельному обороті ЄС становить усього близько 0,4%. Але навіть досягнута частка ЄС абсолютно недостатня для інтеграції в Євросоюз, адже для цього необхідно, щоб вона становила мінімум 5%. Товарна структура торгівлі України і країн ЄС свідчить про надзвичайну вузькість її асортиментів.

Структурні особливості зовнішньої торгівлі України, що відображають структуру конкурентних можливостей вітчизняної економіки, стратегічно не вигідні для країни. Така структура торгівлі є несприятливою для прискороного входження України в економічний простір ЄС і вимагає істотних змін.

Зовнішньоторговельний баланс України створює умови для того, щоб країна стала сировинним додатком для розвинутих країн, повністю стала залежною від імпорту, що в кінцевому рахунку неминуче призведе до втрати економічної незалежності.

Негативні фактори розвитку зовнішньої торгівлі України обумовили виникнення загроз національній безпеці України, коли мова йде не просто про майбутнє держави, а й про сам факт її існування.

В такій ситуації Україна має потребу в новій державній стратегії, новій моделі торгово-економічних відношень, в основі яких лежить єдність виробництва, експорту і імпорту в процесі кругообігу і обігу капіталу, розширеного відтворення. Україні потрібні якісні зміни, наприклад, включення України в процеси науково-технічної інтеграції.

Терехов, Є.М. Зовнішньоекономічна діяльність України в глобалізаційному просторі [Текст] / Є.М. Терехов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (28-29 жовтня 2010 р.) : у 2-х т. – Суми : УАБС НБУ, 2010. – Т. 2. – С. 201–202.